

პირადი თვალსაზრისის გამომხატველი ესეს დაწერა ილია ჭავჭავაძის მოთხრობების: "კაცია ადამიანი?!" და "ოთარაანთ ქვრივი" მიხედვით.

ილია ჭავჭავაძის მოთხრობები „კაცია ადამიანი?!“ და „ოთარაანთ ქვრივი“ ჩემთვის მხოლოდ ლიტერატურული ტექსტები არ არის — ისინი ადამიანური ღირსების, ზნეობისა და პასუხისმგებლობის სარკეს ჰგავს. ორივე ნაწარმოებში ავტორი გვაყენებს ერთსა და იმავე კითხვასთან: რას ნიშნავს იყო ნამდვილი ადამიანი?

მოთხრობაში „კაცია ადამიანი?!“ ილია მკაცრად აკრიტიკებს იმ სამოგადოებას, სადაც ადამიანი საკუთარ სარგებელს ყველაფერზე წინ აყენებს. ლუარსაბ თათქარიძე ჩემთვის არის მაგალითი იმისა, თუ როგორ შეიძლება ადამიანმა დაკარგოს საკუთარი ადამიანობა სიზარმაცით, გულგრილობითა და უპასუხისმგებლობით. ის არ ზრუნავს არც ოჯახზე, არც ქვეყანაზე, არც საკუთარ განვითარებაზე. ამ პერსონაჟის მეშვეობით ავტორი თითქოს ირონიულად გვეკითხება: საკმარისია მხოლოდ არსებობა, რომ ადამიანს ადამიანი ეწოდოს? ჩემი აზრით, პასუხი ცალსახად უარყოფითია — ადამიანი ფასდება მისი ქმედებებით და არა მხოლოდ სახელითა თუ მდგომარეობით.

სრულიად განსხვავებულ შთაბეჭდილებას გოვებს „ოთარაანთ ქვრივი“. ეს არის ძლიერი, მტკიცე და ღირსეული ქალის სახე, რომელმაც ცხოვრების მძიმე ტკივილი გადაიგანა, მაგრამ ადამიანური ფასეულობები არ დაუკარგავს. ქვრივის გადაწყვეტილება, სიმართლე თქვას, მიუხედავად იმისა, რომ ეს მის შვილს დაამარალებდა, ჩემთვის განსაკუთრებით შთაბეჭდავია. ამ ქმედებაში ჩანს ნამდვილი მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობა და ზნეობრივი სიმაღლე. ის არ ირჩევს იოლ გზას — ირჩევს სწორ გზას.

ჩემი თვალსაზრისით, ილია ჭავჭავაძე ამ ორი მოთხრობის კონტრასტით გვაჩვენებს, როგორი უნდა იყოს და როგორი არ უნდა იყოს ადამიანი. ერთი მხარეს არის სულიერი სიღარიბე და საკუთარ თავში ჩაკეტილობა, მეორე მხარეს — ღირსება, სიმართლე და მსხვერპლის გაღების უნარი. ეს ნაწარმოებები ღღესაც აქეუალურია, რადგან თანამედროვე სამოგადოებაშიც ხშირად გვხვდება ლუარსაბის მსგავსი გულგრილობა და ოთარაანთ ქვრივის მსგავსი იშვიათი სიმტკიცე.

დასასრულ, ვფიქრობ, რომ ილია ჭავჭავაძე მკითხველს არ აძლევს მზა პასუხებს, მაგრამ გვაიძულებს საკუთარ თავში ვეძებოთ ისინი. სწორედ ეს არის მისი შემოქმედების უდიდესი ძალა — გვასწავლის, რომ ადამიანი უნდა იყოს პასუხისმგებელი საკუთარ ცხოვრებასა და საზოგადოებაზე, რადგან მხოლოდ ასე შეიძლება ეწოდოს მას ნამდვილი ადამიანი.

ნიკოლოზ ალიბეგაშვილი